

мента. Изд. 2-е, дополненное и переработанное. – Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2003.

1. Орлов А.И. О современных проблемах внедрения прикладной статистики и других статистических методов. // Заводская лаборатория. – 1992. – Т.58. – № 1. – С.67-74.

2. Орлов А.И. Нечисловая статистика / А.И.Орлов. – М.: МЗ-Пресс, 2004. – 513 с.

3. Кендалл М.Дж., Стьюарт А. Статистические выводы и связи. – М.: Наука, 1973. – 900 с.

4. Robert S. Kaplan, David P. Norton, The Strategy-Focused Organisation. Harward: Harward Business School Press. 2000. 410p.

5. Кемени Дж., Снелл Дж. Кибернетическое моделирование: Некоторые приложения. – М.: Советское радио, 1972. – 192 с.

6. Орлов А.И., Орлова Л.А. Применен-

ние эконометрических методов при решении задач контроллинга. // Контроллинг. – 2003. – №4. – С.50-54.(64)

7. Кобец Е. А. Планирование на предприятии. – Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2006.

8. Хруцкий В. Е., Гамаюнов В. В. Внутрифирменное бюджетирование: Настольная книга по постановке финансового планирования. – М.: Финансы и статистика, 2007, – 457 с.

9. Тарнавский В. Оптимальные методы прогнозирования продаж // Новый маркетинг. – 2004. – №2.

10. Шанк Дж., Говиндараджан В. Стратегическое управление затратами. - СПб.: Бизнес Микро, 1999.

Статья поступила в редакцию 12.11.2008

О.Ю. ШИЛОВА,

Державний вищий навчальний заклад „Донецький національний технічний університет”

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА: ПРОЦЕСНИЙ І СИСТЕМНИЙ АСПЕКТИ

Розвиток підприємств відбувається в динамічних умовах господарювання. Сучасний етап характеризується значною питомою вагою збиткових підприємств, недостатніми обсягами інвестицій в оновлення спрацьованого основного капіталу, скороченням чисельності кваліфікованого персоналу, зростанням обсягів дебіторської і кредиторської заборгованості, зниженням показників інноваційної активності, що призводить до незадовільних результатів господарювання: скорочення обсягів продукції в сфері матеріального виробництва і послуг – в нематеріальній, пришвидшення інфляційних процесів, зниження рівня життя населення.

Зважаючи на значну кількість теоретичних концепцій і практичних розробок, присвячених різним аспектам розвитку господарюючих суб'єктів, подібні тенденції свідчать про необхідність вдосконалення і адаптації результатів теоретичних дослі-

джен і практичних підходів до змінюваних умов внутрішнього і зовнішнього середовища суб'єктів господарювання. Наукові дослідження з проблем управління розвитком складних соціально-економічних систем широко розробляються сьогодні: ведуться розробки з узагальнення існуючого досвіду методів і підходів до управління розвитком і його адаптації до сучасних умов господарювання, виконані М.Афанасьєвим, Л.Мельником, О.Раєвською, А.Філіпенком [1; 8; 10; 19], всебічної діагностики господарської діяльності, в тому числі її інноваційної складової, яка є сутнісною основою розвитку [4; 17], проте на сьогоднішній день недостатньо уваги приділено такому важливому аспекту, як організаційно-економічне забезпечення, яке виконує функцію сполучної ланки між метою розвитку підприємства, ресурсами,

© О.Ю. Шилова, 2008

які для цього необхідні, а також методами і способами досягнення мети.

За таких умов метою статті є обґрунтування складових організаційно-економічного забезпечення розвитку підприємств на основі застосування загальнонаукових підходів, що сприяє подальшому розвитку підходів до планування і прогнозування, обґрунтування оціночних показників, розробці методів і способів організаційної підтримки розвитку господарюючих суб'єктів. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні задачі:

виконати аналіз динаміки основних показників розвитку промислового сектору Донецької області;

виконати дослідження існуючих підходів до сутності і складу елементів організаційно-економічного забезпечення роз-

витку підприємства;

розробити структуру організаційно-економічного забезпечення розвитку господарюючого суб'єкта.

Формування ринкових відносин в Україні супроводжувалося докорінною зміною методів господарювання на макrorівні, на рівні галузей економіки, а також підприємств як первинної ланки національної економіки. Початок економічних реформ із забезпечення статусу ринкової економіки характеризувався погіршенням стану всіх суб'єктів економічних відносин, що виражалося в стрімкому скороченні обсягів валового внутрішнього продукту України (рис.1; складено за даними досліджень [10, с.19], інформацією з Офіційного сайту Державної комісії зі статистики України [9]).

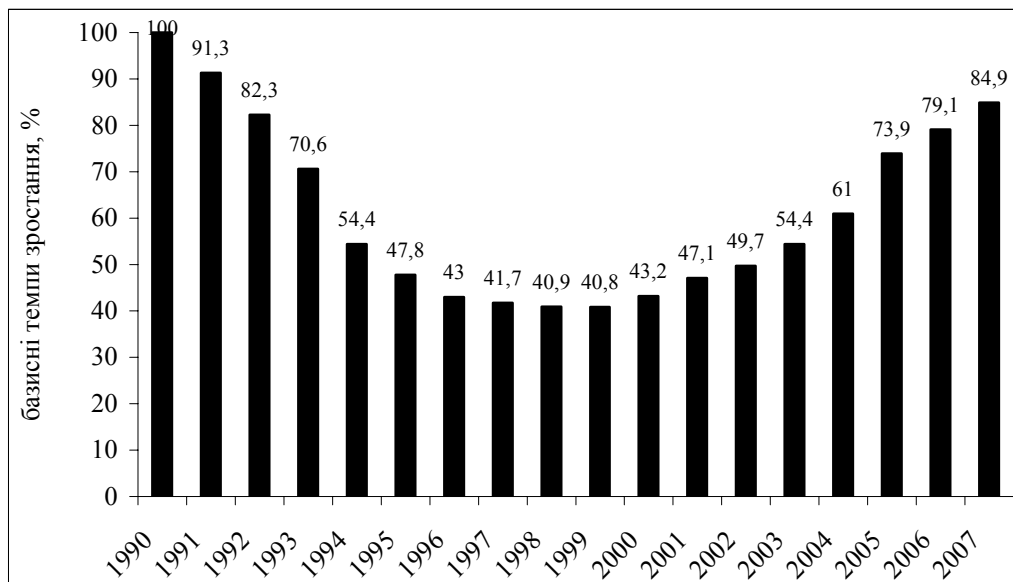

Рис.1. Динаміка темпів зростання ВВП України, % до 1990 року

Як видно з рис.1 глибина економічної кризи, що виникла внаслідок невідповідності методів господарювання з реальними їх умовами, припадала на 1998-1999 рр., коли обсяг ВВП складав лише 40,8% рівня 1990 р. Період 1990-1998 рр. характеризувався стрімким скороченням обсягів виробництва і високими темпами зростання цін. Після подолання фази кризи настав період нарощування обсягів виробництва, однак темпи зміни цін в цьому часовому проміжку мали різні напрями зміни. Так, якщо в 2001 р. зростання обсягів виробництва склало

109% попереднього року, то ціни при цьому збільшились лише на 6,1%; в 2002 р. ціни навіть зменшились на 0,6% за зростання обсягів виробництва на 5,5%, в інші роки такі позитивні зрушення спостерігались ще в 2003 р. 9,5% зростання виробництва проти 8,2% зростання цін, в 2005 р. 21,1% і 10,3% відповідно зростання обсягів виробництва і цін. Період 2004, 2006-2007 рр. характеризувався перевищенням темпів інфляції над темпами зростання обсягів виробництва. За цей час було створено достатньо практичних методів і способів

пристосування до мінливих умов господарювання, що створило передумови для стабілізації ситуації. Однак перевищити рівень розвитку 1990 р. досі не вдалось: в 2007 році рівень ВВП відносно базового року складав лише 84,9%. Подібна ситуація склалася в промисловому комплексі Донецької області, яка займає одну з лідируючих позицій серед регіонів України. Основні показники представлені в табл. 1 (складено за даними [16, с.95]).

Як видно з таблиці 1, обсяг виробленої промислової продукції за аналізований період збільшився в 2,5 рази з 54915,8 млн.грн. в 2003 р. до 137054,9 млн.грн. в 2007 р. При цьому зміна обсягів за вказаний період була хвилеподібною і мала наступні характеристики: найбільший приріст обсягу продукції прийшовся на 2004

р., коли збільшення досягло позначки 67,4% у порівнянні з 2003 роком або 36988,4 млн.грн.; перевищити цю позначку в інші роки не вдалось. Найменше зростання темпів обсягів виробництва спостерігалось в 2005 р. – всього 7,1% проти 7,3% у 2006. Таким чином, середній приріст обсягу продукції склав 20,5 млн.грн. щорічно, за таких умов середньорічний темп зростання складає 125,7%.

На подібну тенденцію, що склалася, вплинуло багато чинників, серед яких необхідно виділити основні чинники виробництва, а саме вартість основних фондів, інвестиції в основний капітал, чисельність працюючих, витрати на інноваційну діяльність.

Таблиця 1

Основні показники промисловості Донецької області

Показники	2003	2004	2005	2006	2007
1. Обсяг продукції промисловості, млн. грн.	54915,8	91904,2	98396,1	105627,1	137054,9
2. Вартість основних промислово-виробничих фондів на кінець року, млн.грн.	61612,6	64880,9	69212,3	83152,4	91675,1
3. Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	2995	4565,6	6354,6	7306,1	9792,5
4. Фінансовий результат до оподаткування, млн.грн.	1022,2	6858	6622,4	5648,6	8947,8
5. Частка збиткових підприємств, %	41,0	36,7	37,5	36,9	32,9
6. Середньорічна чисельність працівників, тис.осіб	618,2	617	616,3	609,9	594,9
7. Загальний обсяг інноваційних витрат, млн.грн.	807,7	996,9	1955,1	1785,3	2639,9
8. Рентабельність операційної діяльності, %	2,9	6,5	5,3	4,4	5,0

Вартість основного капіталу, представленого засобами виробництва (основними фондами) також мала нестійку тенденцію зміни, яку не можна назвати монотонною. Так, найбільше зростання вартості припало на період 2005- 2006 р., коли збільшення вартості склало 13940,1 млн.грн. або 20,1%.

Щодо іншого фактора виробництва – людського капіталу, то за останні роки склалася монотонна тенденція зменшення чисельності працюючих, причому скоро-

чення склало 23,3 тис.осіб, або на 1,0% щорічно.

Інноваційна діяльність є засобом входження підприємств в число лідерів ринку за рахунок виробництва більш конкурентоспроможної продукції, що буде затребувана споживачами, і дасть можливість розширювати свою діяльність за рахунок отриманого прибутку як плати за ризик. Протягом 2000-2006 рр. загальний обсяг інноваційних витрат промисловими підприємствами збільшився з 467,6

млн.грн. до 1785,3 млн.грн. або в середньому на 25% щорічно. Тільки в двох періодах 2001-2002 р.р і 2005-2006рр. обсяг витрат зменшився порівняно із попереднім роком; а найбільше зростання інноваційних витрат прийшлося на 2005 р. - 958,2 млн.грн., що склало 196,1% попереднього року.

Інвестиції в основний капітал є невід'ємною частиною виробничого процесу, який забезпечує передумови розширеного відтворення шляхом створення сприятливих умов для залучення більшої кількості матеріалів, обладнання, людського капіталу тощо, із більш досконаліми властивостями. За аналізований період згідно з даними табл.1 обсяг інвестицій щорічно збільшувався, і середній приріст склав 23,4%; тільки в 2002 р. обсяг інвестованих коштів зменшився на 185,5 млн.грн. Протягом інших періодів обсяг інвестицій збільшувався і найбільший приріст склав 52,4% у 2004 р. Порівнюючи темпи зростання обсягу продукції і інвестицій в основний капітал, необхідно відзначити, що тільки в 2005 і 2006 рр. темпи зростання обсягів продукції не перевищували збільшення обсягів інвестицій, що свідчить про неефективне використання інвестиційних ресурсів.

В результаті тенденцій, що склалися, фінансові результати мали нестійкий характер: тільки в 2002-2004 рр. прибуток підприємств збільшувався, інші періоди характеризувалися зменшенням суми прибутку, хоча збитки промислові підприємства отримали тільки в 2002 р.

Узагальнюючими результатами діяльності підприємств є доля збиткових підприємств і рентабельність операційної діяльності. Показники рентабельності операційної діяльності мають невід'ємні значення: найбільша припадала на 2004 р. – 6,5%, а найменша склалася в 2002 р., причому до 2002р. прибутковість основної діяльності господарюючих суб'єктів зменшувалась, до 2004 р. – збільшувалась до максимальної позначки, решта періодів характеризувались скороченням результативності, однак не перетнули нульову відмітку.

Вказані аспекти обумовлюють актуа-

льність вдосконалення існуючих підходів до структуризації організаційно-економічного забезпечення розвитку підприємства. Так, відповідно до результатів досліджень Л.В.Сорокіної [13-15] система організаційно-економічного забезпечення розвитку підприємств повинна включати три управлінських процедури, які, в свою чергу, деталізуються на специфічні, притаманні їм дії:

1) діагностика, сутність якої полягає в аналізі динаміки економічних показників, обробці емпіричної інформації, визначенні на основі цих досліджень характеристик розвитку, а також встановленні „сильних” і „слабких” сторін, що є основою планування;

2) планування переслідує мету вивчення перспектив розвитку „сильних” напрямків, пошук альтернатив „слабким” аспектам діяльності підприємства, розробки пріоритетних напрямків діяльності з урахуванням винайдених рішень щодо „сильних” і „слабких” позицій, а також деталізацію планів на основі обґрунтованих рішень. Формування рішень на основі цього комплексу дій в якості результату передбачають функцію контролю;

3) ще однією складовою процесу в управлінні Сорокіна Л.В. вважає контроль, зміст якого зводиться до встановлення відхилень фактичних значень показників від запланованих і визначення рівня припустимих відхилень, застосування адаптивних заходів і оцінки ефективності вжитих заходів.

На усіх етапах управління розвитком господарюючого суб'єкта невід'ємною частиною прийняття рішень є вплив інформаційного забезпечення, однак автор не уточнює, як саме реалізується цей вплив і як це відобразиться на результатах трьох вказаних управлінських дій. Як бачимо, даний підхід є обґрунтованим, оскільки базується на процесному підході, але має наступні недоліки:

- виконання зазначеного комплексу дій здійснюється лише на основі інформаційного забезпечення процесу, нівелюючи при цьому роль інших складових системи ресурсного забезпечення життєдіяльності

підприємства;

– відповідно до процесного підходу крім означених Л.В.Сорокіною контролю, діагностики і планування процес організаційно-економічного забезпечення повинен включати організацію у вигляді певної структури цього утворення і мотивацію, яка переслідує мету створення внутрішнього спонукання до досягнення мети в умовах зростання потреб;

– функція планування відповідно до процесного підходу також повинна включати низку цілей суб'єкта господарювання і способи їх досягнення, які реалізуються за допомогою функції мотивації;

– в схемі організаційно-економічного забезпечення не знайшли відповідного відображення відмінності розвитку як об'єкта управління, а саме: не деталізовані показники, на основі яких особи, що приймають рішення, будуть здійснювати розробку планів, і не визначено цілі розвитку підприємства. Щодо деталізації цілей, дослідження, виконані Н.В.Шандовою [21] свідчать про те, що необхідно визначити мету управління розвитком, яка деталізуватиметься на кожному етапі робіт, перелік яких запропонований Л.В.Сорокіною, оскільки у випадку відсутності цілі неможливо визначити ступінь її досягнення і дії щодо забезпечення подальшого функціонування підприємства.

Таким чином, напрямками вдосконалення організаційно-економічного забезпечення розвитку підприємства є встановлення мети і системи цілей організаційно-економічного забезпечення розвитку, доповнення його функціями організації і мотивації.

Слід зазначити, однак, що використання тільки процесного підходу не в повній мірі забезпечує повного розуміння сутності і складових частин організаційно-економічного забезпечення розвитку підприємства, оскільки вказує тільки на його функції. Для усунення такого недоліку доцільно застосувати системний підхід, згідно з яким досліджуване явище розглядається як узгоджена сукупність компонент, цілісність, яка представляє собою єдність закономірно розташованих і взаємо-

пов'язаних частин. Загальновідомо, що досліджувану сукупність елементів можна розглядати як систему, якщо вона характеризується: 1) цілісністю, тобто принциповою неможливістю зведення властивостей системи до суми властивостей окремих її елементів; 2) наявністю цілей і критеріїв у сукупності елементів; 3) наявністю більш загальної – зовнішньої стосовно даної системи; 4) можливістю виділення в даній системі окремих підсистем.

Як бачимо, підхід, запропонований Л.В.Сорокіною, відповідає деяким принципам системного підходу: виділення складових частин (функцій управління; ресурсного забезпечення, яке, однак не деталізоване за їх видами); виділення зовнішньої системи, в якій функціонує підприємство, і яка справляє вплив на його результати, забезпечуючи формування слабких і сильних сторін, можливостей і загроз подальшого розвитку.

Обґрунтування цілі і критеріїв всієї системи організаційно-економічного забезпечення розвитку підприємства, а також її окремих елементів потребує, насамперед, обґрунтування мети розвитку. Згідно з результатами досліджень М.В.Афанасьєва, В.Д.Рогожина, В.І.Рудики, В.А.Василенка, Л.Ю.Гордієнко, Н.В.Касьянової, В.О.Кунцевич, С.А.Смоляка [1, с.28; 2; 3; 5; 7; 12] розвиток пропонується трактувати як якісні зміни у виробництві, фінансуванні, маркетингу, управлінні та інших елементах потенціалу підприємства, що спрямовані на збільшення його вартості, для чого потрібно удосконалити виробничу діяльність, організаційну структуру і підвищити ефективність використання наявних ресурсів. Відповідно до такого підходу метою розвитку підприємств необхідно вважати зростання його ринкової вартості, а система цілей для досягнення цієї мети [6] повинна зводитися до збільшення ринкової частки, підвищення якості продукції і розширення її асортименту та номенклатури, поліпшенні обслуговуванні клієнтів, зростанні конкурентоспроможності, визнання підприємства лідером на ринку. Однак такі цілі теж потребують більш детального пророблення, яке знаходимо в роботі [17,

с.37], де зазначається, що мету розвитку необхідно визначати відповідно до основних сфер діяльності господарюючих підприємств, а саме: положенні підприємства на ринку, рівні продуктивності праці працюючих, наявності виробничих ресурсів, ступені стабільності роботи суб'єктів господарювання, системі його управління, професіоналізмі і соціальній відповідальності персоналу, а також інноваційній діяльності. Таким чином, ще один принцип системного підходу в рамках створення організаційно-економічного забезпечення розвитку підприємства задіяний.

Як вказувалося раніше, досліджуванний феномен повинен включати підсистему, відповідальну за наявність всіх видів ресурсів, необхідних для повноцінного розвитку суб'єктів господарювання. В рамках даної складової, як вказують, дослідження [20], доцільно визначати ефективність використання ресурсів через їх обмеженість.

Обґрунтування функції організації системи забезпечення розвитку підприємства потребує детального дослідження організаційних форм розвитку. Так М.М.Хазан [20] пропонує виділяти три класифікаційні ознаки організаційно-економічного забезпечення: за організаційними заходами, функціональними сферами (дослідження, розробки, виробництво, збут) і цілями (поточного функціонування і розвитку). Поза залежністю від вказаних проявів організації розвитку, більшість вчених розглядають проектну форму [1, с.130-132; 11; 18].

Крім зазначених складових – функцій, ресурсів, цілей відповідно до основних напрямів, організаційно-економічне забезпечення розвитку підприємства повинно включати методи регулювання як окрему підсистему, використання яких забезпечуватиме досягнення встановленої мети і низки цілей. Ці методи доцільно об'єднати у дві великі групи: які базуються на законах ринкової економіки (економічні закони), і такі, що ґрунтуються на адміністративних методах втручання в діяльність господарюючих суб'єктів, з метою недопущення недобросовісної конкуренції, формування

монопольного становища, сприяння розвитку стратегічних напрямків національної економіки, захисту інтересів держави на зовнішніх ринках, стабілізації ситуації в соціально значущих галузях діяльності.

Важливою підсистемою забезпечення розвитку господарюючих суб'єктів є методологія, яка визначатиме конкретний набір методів, функцій, ресурсів на етапах життєвого циклу, розвитку, ринках, функціональних сферах діяльності. Загальновідомо, що методологія включає фундаментальні і загальнонаукові закони; для розвитку як економічного феномену притаманна низка економічних законів ринкової економіки, про які йшлося вище, а загальним підходом є діалектичний, який визначає напрями, кількісні і якісні характеристики розвитку, що включає закон переходу кількісних змін в якісні і навпаки, єдності і боротьби протилежностей, заперечення заперечення.

Таким чином, на основі викладеного вище, необхідно зробити наступні висновки. Організаційно-економічне забезпечення розвитку підприємств (рис.2) повинно включати наступні складові:

1) методологія управління розвитком (фундаментальна – діалектичний підхід, і загальнонаукова – система економічних законів ринку), яка визначає зміст, напрями і характеристики розвитку господарюючих суб'єктів;

2) методи регулювання (ринкові і адміністративні), що забезпечують коригування мети, цілей розвитку, а також шляхів їх досягнення;

3) підсистема ресурсного забезпечення (інформація, інтелектуальний і трудовий капітал, матеріально-технічні, природні, фінансові ресурси), яка забезпечує безперервність всіх процесів і підсистем організаційно-економічного забезпечення розвитку;

4) підсистема цілеполагання, яка визначає мету розвитку і конкретизує її за часовим інтервалом, етапами розвитку, сферами діяльності;

5) функції управління, процеси організації, планування, контролю, діагностики, мотивації, які запроваджують реаліза-

цію всієї системи організаційно-економічного забезпечення розвитку фірми.

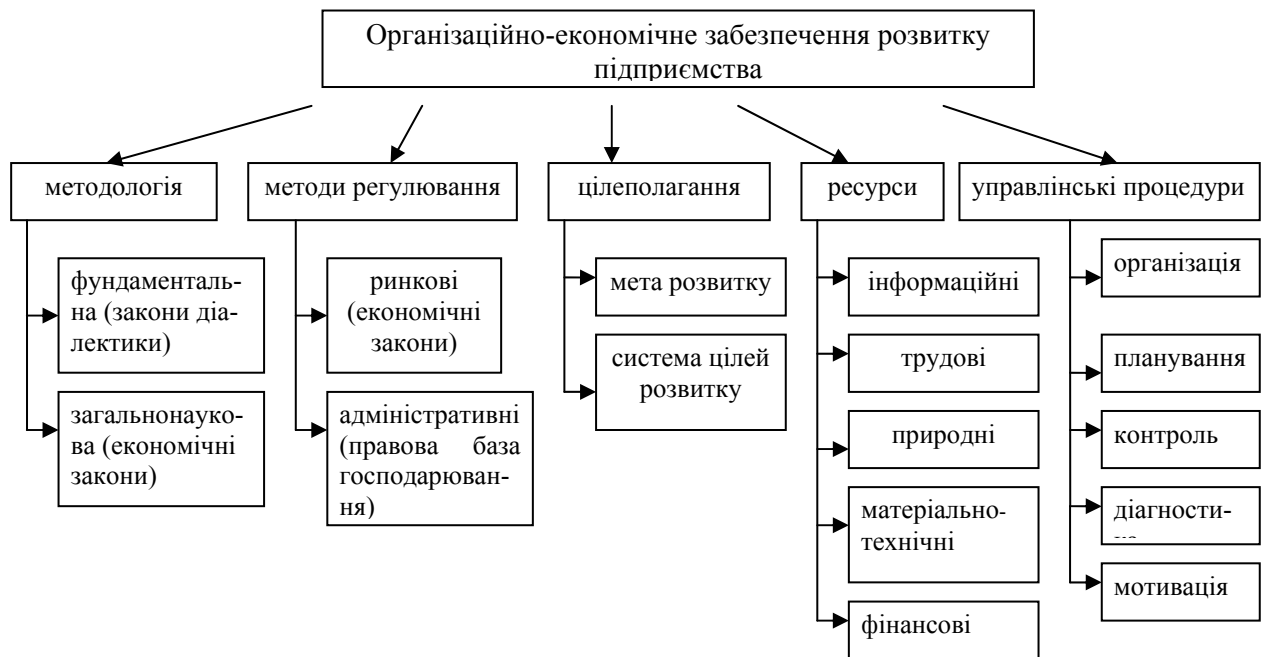

Рис.2. Структура організаційно-економічного забезпечення підприємства

Запропонований підхід до структуризації організаційно-економічного забезпечення розвитку підприємства дозволяє формувати набір специфічних управлінських процедур для досягнення його мети і встановлювати відповідні методи, підходи і інструменти.

Подальший розвиток підходів до структуризації організаційно-економічного забезпечення полягає в адаптації методів регулювання до особливостей певних типів розвитку, обґрунтуванні елементів окремих підсистем і процесів на всіх етапах життєвого циклу підприємства.

Література

1. Афанасьев Н.В. Управление развитием предприятия / Афанасьев Н.В., Рогожин В.Д., Рудыка В.И.: Монография. – Харьков: Издательский Дом “ИНЖЭК”, 2003. – 184с.
2. Василенко В.А. Менеджмент устойчивого развития предприятий: Монография. / Василенко В.А. – Киев: Центр учебной литературы, 2005. – 648с.
3. Гордиенко Л.Ю. Трансформационный подход к формированию концептуальных

основ организационного развития / Гордиенко Л.Ю. // Наукові праці Донецького державного технічного університету. Серія: економічна. Випуск 37. – Донецьк, ДонНТУ, 2001. – 230 с. – С.12-16.

4. Діагностика стану підприємства: теорія і практика: Монографія / За ред.Воронкової А.Е. – Харків: ВД „ІНЖЕК”, 2006. – 448с.

5. Касьянова Н.В. Особливості стратегії розвитку підприємства / Касьянова Н.В. // Вісник Хмельницького національного університету. – 2007. – №3. – Том 2. – С.36-40.

6. Кривицька О.Р. Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку / Кривицька О.Р. // Фінанси України. – 2005. – №3. – С.138-146.

7. Кунцевич В.О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки / Кунцевич В.О. // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №7. – С.123-130.

8. Мельник Л.Г. Экономика развития: Монография. / Л.Г.Мельник. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2006. – 662 с.

9. Офіційний сайт Державної комісії зі статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>

10. Раєвнева О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, мо-

делі: Монографія. / О.В.Раєвнева; Харк. нац. екон.ун-т. – Харків: ВД „ІНЖЕК”, 2006. – 496с.

11. Ребенок А.В. Управление инвестиционным проектом как инструментом реализации стратегии предприятия / Ребенок А.В. // Актуальные проблемы экономики. – 2008. – №1. – С.154-159.

12. Смоляк С.А. Критерии оптимального поведения фирмы в условиях неопределенности / Смоляк С.А. // Экономика и математические методы. – 2005. – том 41. – №3. – С.39-53.

13. Сорокіна Л.В. Діагностика і регулювання стрибків економічного розвитку підприємств / Сорокіна Л.В. // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №2. – С.93-100.

14. Сорокіна Л.В. Інформаційні технології як інструмент оптимізації управління збалансованим економічним розвитком підприємства / Сорокіна Л.В. // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 10. – С.189-197.

15. Сорокіна Л.В. Роль актуальних пропорцій в управлінні безпечним розвитком підприємства / Сорокіна Л.В. // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №1. – С.82-90.

16. Статистичний щорічник Донецької області за 2007 рік. / Статистичний збір-

ник. – Донецьк: Державний комітет статистики України, головне управління статистики в Донецькій області, 2008. – 459 с.

17. Трифилова А.А. Оценка эффективности инновационного развития предприятия. / А.А.Трифиллова. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 304с.

18. Ульяницька О.В. Вплив інвестиційної активності на розвиток інноваційних проектів / Ульяницька О.В. // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №2. – С.36-41.

19. Філіпенко А.С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність. / А.С.Філіпенко. – К.: Знання, 2007. – 670с.

20. Хазан М.М. Организационно-экономический механизм развития в системе управления предприятием / Хазан М.М. // Проблемы теории и практики управления. – 2006. – №2. – С.96-103.

21. Шандова Н.В. Розробка механізму управління стійким розвитком підприємств машинобудування / Шандова Н.В. // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №2. – С.101-105.

Статья поступила в редакцию 19.11.2008

**І.О. ДЕЙНЕГА, к.е.н.,
М.С. АНДРОЩУК,**

Рівненський інститут слов'язознавства

СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ: ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ

Інформація, що стосується особливостей функціонування окремого підприємства, забезпечує формування його конкурентних переваг на окремому ринку. Зокрема, це інформація, яка стосується особливостей технологічного процесу, формування витрат, стратегії та тактики поведінки на ринку підприємства, тобто відомості, які згідно з діючим законодавством України відносяться до таємних або конфіденційних (із обмеженим доступом). З іншого боку, отримання таких відомостей про підприємство іншими ринковими контрагент-

тами – його конкурентами, сприятиме послабленню конкурентних позицій визначеного підприємства на конкретному ринку. Ситуація ускладнюється нестабільною макроекономічною ситуацією в Україні, криміналізацією суспільства, підвищенням рівня безробіття, низьким рівнем платоспроможності населення тощо. Тому кожний господарюючий в конкурентному середовищі суб'єкт для підтримання конкурентноздатності повинен забезпечувати захист важливої інформації, стосовно власної ви-

© І.О. Дейнега, М.С. Андрощук, 2008